

บทที่ 2

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการวิจัยครั้งนี้ ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเขียนบทละครไว้ดังนี้ คือ

1. ทฤษฎีการละครของอริสโตเติล
2. แนวคิดเกี่ยวกับบทละครโทรทัศน์
3. แนวคิดเกี่ยวกับการเข้ารหัส (Encoding)

นอกจากแนวคิด และทฤษฎีแล้ว ยังอธิบายถึงการทำงานของผู้เขียนบทละคร ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีการละครของอริสโตเติล

อริสโตเติล (Aristotle) ปราชญ์ผู้ยิ่งใหญ่ชาวกรีก ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของบทละครไว้ในหนังสือเรื่อง โปเอติกส์ (Poetics) ซึ่งถือว่าเป็นตำราเกี่ยวกับทฤษฎีการละครเล่มแรกของโลก (สคส) โดยได้จำแนก และลำดับความสำคัญของบทละครไว้ 6 ส่วน คือ

1. โครงเรื่อง (Plot) หมายถึงการลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในละครอย่างมีเหตุผล และมีจุดหมายปลายทาง คือ มีตั้งแต่ตอนต้น ตอนกลาง และตอนจบของเรื่อง การวางโครงเรื่องเป็นการวางแผน หรือการกำหนดชะตาชีวิตของตัวละครแต่ละตัวว่าจะมีเรื่องราว การกระทำ อุปสรรคปัญหา และบทสรุปของชีวิตว่าเป็นอย่างไร

ทั้งนี้อริสโตเติล ได้ให้ความเห็นไว้ในหนังสือเรื่อง "โปเอติกส์" ว่าโครงเรื่องที่ดีย่อมจะต้องมีความสมบูรณ์ในตัวของมันเอง มีความสมเหตุสมผล และความยาวต้องพอเหมาะ เหตุการณ์ทุกตอนที่ประกอบเข้าด้วยกันต้องมีความสมเหตุสมผลตามกฎแห่งกรรม นั่นคือ เรื่องราวที่เกิดขึ้นในฉากหนึ่ง จะต้องมีความสัมพันธ์ หรือสืบเนื่องมาจากฉากอื่น

ส่วนโครงเรื่องประเภทที่อริสโตเติลมีความเห็นว่า บทประพันธ์ที่สุกในแง่ของการเขียนก็คือ โครงเรื่องประเภทที่ผู้เขียนนำเหตุการณ์มาต่อกันเป็นตอนๆ โดยแต่ละตอนมิได้เป็นเหตุเป็นผลต่อกัน เรื่องราวของตอนต่างๆ เกิดขึ้นอย่างเอกเทศ ไม่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ในตอนอื่นๆ จนแม้กระทั่งจะตัดตอนใดตอนหนึ่งไป ก็จะไม่มีผลกระทบกระเทือนโครงสร้างของเรื่องเลยแม้แต่น้อย

2. ตัวละคร และการวางลักษณะนิสัยตัวละคร (character and characterization) ตัวละครคือ ผู้กระทำเรื่องราวต่างๆ และได้รับผลจากการกระทำเหล่านั้นในบทละคร ตัวละครเปรียบได้กับคนเราทั่วไปที่มีชีวิตอยู่ทุกวันนี้ ต่างกันเพียงแต่ว่าตัวละครจะมีชีวิตอยู่ในบทละคร ที่ผู้เขียนบทจะกำหนดให้เป็นไป

ตัวละครที่ดีจะต้องมีพัฒนาการ นั่นคือต้องมีการเปลี่ยนแปลงทางความคิดอุปนิสัยใจคอ ตลอดจนทัศนคติต่อเรื่องราวต่างๆ หากแต่การเปลี่ยนแปลงนี้ ต้องเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล ไม่ขัดต่อหลักความเป็นจริง

ตัวละครที่พบในบทละครส่วนใหญ่ สามารถแบ่งแยกเป็น 2 ประเภทคือ
 ก. ตัวละครที่มีลักษณะเป็นแบบตายตัว (typed character) เป็นตัวละครที่มองเห็นได้เพียงด้านเดียว และมักมีลักษณะนิสัยตามแบบฉบับที่นิยมใช้กันในบทละครทั่วไป เช่น "พระเอก" "นางเอก" หรือ "ตัวอิจฉา" ตัวละครเหล่านี้ไม่ว่าจะอยู่ในบทละครเรื่องใด มักมีลักษณะคล้ายกัน แทบเป็นสูตรสำเร็จ และบทบาทที่จะกระทำ ก็เป็นสิ่งที่ผู้ชมคาดหมายไว้สำหรับตัวละครนั้นๆ ได้

ข. ตัวละครที่เห็นได้รอบด้าน (well - rounded character) ตัวละครประเภทนี้มีความลึกซึ้ง และเข้าใจยากกว่าตัวละครที่มีลักษณะตายตัว จะคล้ายคนจริงๆ ซึ่งมองได้รอบด้านมีทั้งส่วนดีและส่วนเสีย ตัวละครประเภทนี้จะมีพัฒนาการด้านนิสัยใจคอ หรือมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ในชีวิต

3. ความคิด (thought) หรือแก่นของเรื่อง (theme) คือ สารข้อคิด หรือแนวปรัชญาที่บทละครแต่ละเรื่องจะนำเสนอต่อผู้ชม ความคิดนั้นนอกจากจะบอกให้ทราบถึงจุดมุ่งหมายของบทละครแล้ว ยังเป็นข้อคิดที่ผู้ชมจะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองได้ด้วย

4. การใช้ภาษา (diction) หมายถึง ศิลปะของการถ่ายทอดเรื่องราว และความคิดของผู้ประพันธ์ออกมาทางคำพูดของตัวละคร หรือบทเจรจา โดยภาษาที่ใช้จะต้องเป็นภาษาพูด ไม่ใช่ภาษาเขียน เพราะบทละครเป็นเรื่องที่เขียนขึ้นเพื่อการแสดงให้ผู้ชมดู ไม่ใช่สำหรับการอ่าน

ศิลปะในการใช้ภาษานี้ เป็นสิ่งสำคัญที่จะนำไปสู่การเขียนบทละครที่ดี แม้ว่าจะมีโครงเรื่อง ตัวละคร และความคิดที่ดีเด่น หากแต่ถ้าผู้เขียนไม่มีศิลปะในการใช้ภาษาแล้ว ก็ย่อมไม่สามารถถ่ายทอดเรื่องราว และความคิดของคนมาสู่ผู้ชมได้อย่างชัดเจน และน่าฟัง

การเขียนบทเจรจที่ดี ผู้เขียนบทต้องเขียนให้เหมาะสมกับประเภทของเนื้อหาของบทละครแต่ละเรื่อง ลักษณะนิสัยของตัวละครที่จะพูด นอกจากนั้นภาษาที่ใช้ยังต้องมีความชัดเจน ผู้ชมฟังแล้วรู้เรื่อง แต่ก็ไม่ใช่ใช้คำที่ง่ายจนเกินไปหรือเป็นคำพูดที่ใช้มาหลายครั้งแล้วจนเคยชิน ซึ่งจะทำให้บทเจรจาดูความคมคาย ลึกซึ้งไปได้ และที่สำคัญมากอีกอย่างก็คือบทเจรจที่ดีควรแสดงถึงนิสัย ความคิดอ่าน และอารมณ์ของผู้พูด ทำให้ผู้ชมเข้าใจถึงตัวละครได้เป็นอย่างดี

5. เพลง (song) บทเพลงที่ดี จะต้องเป็นส่วนหนึ่งของบทละคร เช่นเดียวกับบทเจรจา ผู้เขียนบทไม่ควรนำเพลงใดๆ ที่ไม่ส่งเสริมเรื่องราวในละครหรือไม่เหมาะสมกับนิสัยตัวละคร มาสอดแทรกไว้ในบทเพียงเพื่อเป็นการคั่นเวลา

6. ภาพ (spectacle) บทละครมิได้เขียนขึ้นเพื่อการอ่าน หากแต่เขียนขึ้นเพื่อนำมาแสดง ความคิดเด่นของบทละครจึงมิได้อยู่ที่คำพูดของตัวละครที่พิมพ์ไว้บนหน้ากระดาษเพียงอย่างเดียว หากสิ่งอื่น เช่นบทบาทของตัวละครที่จะสามารถนำมาแสดงให้เห็นได้ด้วยใบหน้า ท่าทาง และจังหวะของการเคลื่อนไหวที่แนบเนียน จะช่วยเพิ่มพูนรสชาติให้แก่ละครเรื่องนั้นได้เป็นอย่างดี

บทละครที่ดีมักเต็มไปด้วยจุดต่างๆ ที่นักแสดง ผู้กำกับการแสดง ผู้ออกแบบ และสร้างสรรค์ทางด้านอื่น จะสามารถนำมาตีความหมาย และแสดงออกในแง่ของ "ภาพ" ที่ปรากฏได้อย่างมีศิลปะชวนให้ติดตาม (สคไล พันธุมโกมล, 2531)

จากองค์ประกอบทั้ง 6 จะเห็นว่า ส่วนต่าง ๆ ของบทละคร จะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น หากขาดส่วนหนึ่งส่วนใดไปสิ่งที่เขียนขึ้นก็ไม่นับว่าเป็นบทละคร

แนวคิดเกี่ยวกับบทละครโทรทัศน์

บทละครโทรทัศน์ (Television Drama Script) คือ บทละครที่ถูกเขียนขึ้นเพื่อการจัดแสดงทางโทรทัศน์ เป็นการเล่าเรื่องราวที่เกิดขึ้นโดยใช้ภาพ ซึ่งก็หมายความว่า บทละครโทรทัศน์จะเป็นสิ่งที่บอกให้ผู้ชมได้ทราบว่า เป็นเรื่องอะไร มีใครเข้ามาเกี่ยวข้องกับบ้าง และเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้เกิดที่สถานที่ไหน เวลาใด และเมื่อไหร่

บทละครโทรทัศน์ จึงเป็นการนำเอาบทประพันธ์มาดัดแปลง ทำเป็นบทละคร เพื่อให้เหมาะสมในการนำมาจัดแสดงทางทีวี บทโทรทัศน์นี้จึงเปรียบเสมือนสารที่ได้ผ่านการชำระหัสจากผู้เขียนบทก่อน แล้วจึงได้ส่งไปยังผู้รับ

บทละครโทรทัศน์แบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. บทแบบสมบูรณ์ คือ บทที่ประกอบไปด้วยรายละเอียดของมุมภาพ ท่าทางกริยาของตัวละครที่จะต้องแสดง บทสนทนา แสง และเสียง (เสียงบรรยาย, เสียงเพลงประกอบ)

2. บทแบบกึ่งสมบูรณ์ คือ บทที่ไม่กำหนดรายละเอียดของภาพ เช่น มุมกล้องหรือขนาดของภาพ แต่จะบอกเพียงว่ามีบทสนทนาอะไรบ้าง และตัวละครแต่ละตัวจะต้องแสดงกริยาท่าทาง อารมณ์และความรู้สึกอย่างไร

ในปัจจุบัน บทละครโทรทัศน์ที่ถูกเขียนขึ้น มักเป็นบทแบบกึ่งสมบูรณ์ เสียเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากมีผู้กำกับรายการคอยดูแลควบคุมด้านรายละเอียดของมุมภาพอยู่แล้ว ผู้เขียนบทจึงไม่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับส่วนนี้ นอกจากในบางฉากที่ต้องการเน้นเกี่ยวกับมุมภาพที่สำคัญ ผู้เขียนบทก็อาจกำหนดไป เฉพาะในฉากนั้นก็ได้

บทละครโทรทัศน์ทุกเรื่องจะมีลักษณะเป็นคอนหนึ่งเรื่องอาจมีความยาว

ก็คอนก็ไค้ แล้วแต่ เนื้อหาของเรื่องและวิธีการเขียนของผู้เขียนบท นอกจากนั้น ในหนึ่งคอนยังประกอบไปฉาก จำนวนหลาย ๆ ฉากอีก โดยแต่ละฉากจะแสดงให้ทราบถึงเรื่องที่ที่เป็นมาและเป็นไป ดังเช่น

$$\begin{aligned} \text{ฉาก 1} + \text{ฉาก 2} + \dots + \text{ฉากสุดท้าย} &= 1 \text{ คอน} \\ \text{คอน 1} + \text{คอน 2} + \dots + \text{คอนสุดท้าย} &= 1 \text{ เรื่อง} \end{aligned}$$

ในส่วนย่อยที่สุดของบท คือในแต่ละฉากนั้น ประกอบไปด้วย

1. เลขที่ฉาก เป็นส่วนที่แสดงให้ทราบว่าฉากที่กำลังเขียน กำลังอ่าน หรือกำลังแสดง เป็นฉากที่เท่าไรของในคอนนั้น เพื่อผู้อ่านจะได้ลำดับก่อนหลังดูว่าฉากไหนอยู่ก่อน หรือหลัง

2. สถานที่ บทละครแต่ละฉากจะต้องระบุสถานที่ให้ชัดเจน ว่าเป็นที่ใด เช่น ห้องรับแขกบ้านพระเอก, ห้องกินข้าวบ้านนางเอก หรือ สวนดอกไม้สวยๆ เป็นต้น

3. เวลา นอกจากสถานที่แล้ว ผู้เขียนบทยังต้องระบุเวลาให้ชัดเจน เพื่อเวลาไปถ่ายทำ ผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้ทำงานออกมาได้ถูกต้องตามเนื้อหาของเรื่อง

4. รายชื่อตัวละคร ในบททุก ๆ ฉาก ต้องมีการระบุรายชื่อตัวละครที่แสดงในฉากนั้น ๆ เพื่อเป็นการบอกผู้อ่านให้ได้ทราบว่า บทละครในฉากนี้ จะมีตัวละครตัวใดบ้าง นอกจากนั้น ยังช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องจะได้สะดวกในเวลาเตรียมงาน เพื่อนักคิวผู้แสดงอีกด้วย

5. บทสนทนา ส่วนนี้จัดเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่สุด ของในแต่ละฉาก เพราะบทสนทนาจะบอกให้ทราบถึงเรื่องราว ความเป็นมา เป็นไปของเรื่อง ตลอดจนการกระทำ บุคลิก ลักษณะนิสัยของตัวละครทุกตัวในเรื่อง

6. กริยาของตัวละคร การเขียนบทจะมีการระบุกริยาของตัวละครทุกตัว ที่มีอยู่ในฉากนั้น ว่าใครทำอะไร อย่างไรบ้าง

ตัวอย่างบทละครโทรทัศน์เรื่อง "ปริศนา" คอน 1 ฉาก 1

ฉาก 11

คาหนักมโนรมย์² / คอนเข้ามิก³

เกณฑ์ในการเลือกสิ่งที่ดีเหล่านี้ จะเลือกได้ถูกต้องและมากน้อยแค่ไหน ก็ขึ้นกับระดับการศึกษา ภูมิหลังทางครอบครัวของผู้เขียนบทแต่ละคน

ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ (Scriptwriter)

หมายถึง ผู้ที่เขียนหรือทาบบทละครโทรทัศน์แต่ละเรื่องขึ้น โดยผู้ที่เขียนนั้นอาจจะเป็นคนคนเดียว หรือหลายคนช่วยกันทำก็ได้ (ที่ผู้วิจัยได้ไต่ถามความว่า ผู้เขียนบทคือผู้ที่เขียนหรือทาบบทละครโทรทัศน์ ก็เนื่องจากว่าในปัจจุบันเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในงานด้านนี้มากขึ้น ผู้เขียนบทจึงไม่จำเป็นต้องเขียนบทออกมาโดยใช้ลายมือเหมือนในอดีต หากแต่ยังสามารถใช้เครื่องพิมพ์ดีดพิมพ์ หรือคีย์ข้อความที่ต้องการใส่ เครื่องคอมพิวเตอร์แล้วให้ทำการพิมพ์ออกมาได้ในภายหลัง หากแต่อย่างไรก็ตามการใช้คำว่า "เขียน" บท จะถูกต้องและตรงตัวมากกว่าการ "ทำ" บท)

การจะเข้ามาเป็นผู้เขียนบทละครโทรทัศน์นั้น ไม่มีการจำเพาะเจาะจงว่าต้องจบการศึกษาด้านใดมาถึงจะทำงานได้ เพราะงานเขียนบทจัดเป็นงานศิลปะอย่างหนึ่งที่คนจะทำงานนี้ได้ต้องอาศัยความสามารถเฉพาะตัว เป็นส่วนใหญ่ จริงอยู่ที่การศึกษาหรือการฝึกอบรมอาจช่วยได้ หากแต่ไม่ใช่ทั้งหมด เพราะมีคนเป็นจำนวนมากที่ผ่านการศึกษา อบรมด้านการเขียนบทละครมา แต่ไม่สามารถที่จะลงมือเขียนจริงให้ได้รับความสำเร็จได้

หากแต่อาจจะพบว่า คุณสมบัติสำคัญอย่างหนึ่งของคนเขียนบท คือต้องเป็นผู้ที่รักการอ่าน เพราะการจะเขียนหนังสือได้ดี บุคคลผู้นั้นต้องผ่านการอ่านมาค่อนข้างอ่านมาก ยิ่งทำให้มีข้อมูล ความรอบรู้ที่จะมาใช้ในงานเขียนมากขึ้น ซึ่งก็หมายถึงว่าคุณภาพของบทละครที่ทาบออกมาจะดีมากขึ้นกว่าเก่า นอกจากนั้นก่อนการทาบทุกเรื่อง ผู้เขียนบทจำเป็นต้องอ่านบทประพันธ์ หรือโครงเรื่องนั้น ๆ ให้เข้าใจดีเสียก่อน ถึงจะตีความของเนื้อหาให้ออกมาชัดเจน จนนำมาทำเป็นบทละครโทรทัศน์เรื่องนั้นได้

การทำงานของผู้เขียนบทละครโทรทัศน์

Alfred Brenner ได้กล่าวไว้ใน " the T.V. SCRIPTREITER'S HANDBOOK " ว่าการทำงานของผู้เขียนบทละครโทรทัศน์นั้นเป็น Lonely Art คือเป็นการทำงานโดยตัวผู้เขียนคนเดียว ใช้สมอง ความรู้ ความสามารถที่ตนมี สร้างจินตนาการ เพื่อกำหนดบทบาทของตัวละครแต่ละตัว ให้โลดแล่นมีชีวิตชีวาไปในทางที่มันควรจะเป็น โดยมีเนื้อเรื่องของบทประพันธ์ หรือโครงเรื่อง ที่คิดขึ้นใหม่ เป็นกรอบควบคุมบทบาทเหล่านั้นไม่ให้ออกไปนอกทิศทาง จนเนื้อหาสาระสำคัญของเรื่องต้องเสียไป ส่วนเทคนิคการทำว่าต่อจากฉากนี้แล้วควรเป็นฉากไหน อย่างไรนั้น ก็ขึ้นกับประสบการณ์ ความสามารถ ตลอดจนวิธีการเขียนของแต่ละคน ซึ่งไม่เหมือนกัน

สิ่งที่ Alfred กล่าวมาข้างต้น คงพอจะทำให้เรามองเห็นว่า การทำงานของผู้เขียนบทละครโทรทัศน์แต่ละคนนั้นเป็นการทำงานแบบอิสระ เหมือนกับการทำงานของจิตรกรที่วาดภาพอยู่ตามลำพัง การเขียนนวนิยาย หรือการเขียนเรื่องสั้นของนักเขียน ที่จะนั่งคิดนั่งฝันถึงเรื่องราวและตัวละครที่สร้าง พร้อมกับบทบาทที่ต้องการให้ดำเนินไป

หากแต่งงานเขียนบทละครโทรทัศน์ จะต่างจากงานศิลป์ประเภทอื่น ตรงที่ว่า งานศิลปะนั้น เมื่อถูกทำเสร็จแล้วก็จะเสร็จกัน หากแต่สำหรับการเขียนบทละครถึงผู้เขียนบทจะเขียนเสร็จแล้วก็ยังไม่ถือว่าบทละครนั้นเสร็จสมบูรณ์ เพราะต้องมีการนำบทนั้นไปผลิตเป็นละครโทรทัศน์ก่อน ซึ่งในการทำละครโทรทัศน์แต่ละเรื่องนั้น จะประกอบไปด้วยผู้ที่เกี่ยวข้องมากมาย ซึ่งทีมงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องเหล่านี้ล้วนแต่มีส่วนในการทำให้บทละครต้องเปลี่ยนแปลง แก้ไขไปไม่มากนัก

จึงสรุปได้ว่า การเขียนบทละครโทรทัศน์เป็นงานอิสระ ที่จะบุคคลอื่นมาเกี่ยวข้องด้วย และบทละครนับเป็นขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการทำละครโทรทัศน์ที่นับว่ามีความสำคัญที่สุดขั้นตอนหนึ่ง เพราะบทที่ดีจะสามารถทำให้ละครโทรทัศน์เรื่องนั้นประสบความสำเร็จได้

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการทาบทะเลศรโทรทัศน์

อาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรง และบุคคลที่เกี่ยวข้องทางอ้อม

บุคคลที่เกี่ยวข้องโดยตรง คือ บุคคลที่มีส่วนต่อการทาบทะเลศรโทรทัศน์ในเรื่องนั้น ๆ อาจเป็นด้วยวิธีแนะนำ พูดคุยหรือปรึกษากับผู้เขียนบทด้วยตัวเองหรือผ่านทางลายลักษณ์อักษร บุคคลพวกนี้จัดว่ามีอิทธิพล และมีบทบาทสำคัญที่ผู้เขียนบทจำเป็นต้องรับฟัง บุคคลประเภทนี้ได้แก่

1. ผู้จัดละคร
2. ผู้กำกับการแสดง
3. ผู้กำกับรายการ
4. สถานีโทรทัศน์ โดยผ่านทางเจ้าหน้าที่ของสถานีนั้น ๆ

บุคคลที่เกี่ยวข้องทางอ้อม คือ บุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อการทาบน้อยกว่าบุคคลประเภทแรก เพราะบุคคลกลุ่มที่สองนี้จะไม่ได้พบปะ พูดคุยหรือปรึกษากับผู้เขียนบทโดยตรง หากแต่จะแสดงความคิดเห็นผ่านทางจดหมาย จำนวนผู้ชมหรือที่เรียกว่าเรตติ้ง หรือผ่านทางสื่อมวลชนต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ หนังสือสัปดาห์หรือการแสดงความคิดเห็นกับมวลชน บุคคลประเภทนี้ได้แก่ผู้ชม นักวิจารณ์และบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิตละครเรื่องนั้นโดยตรง

บุคคลประเภทที่สองนี้ อาจไม่มีผลต่อการทาบมากเท่ากับบุคคลประเภทแรกก็จริง หากแต่ก็เป็นเสมือนกระบอกงาที่ผู้เขียนบทจำเป็นต้องรับฟัง และนำเอาข้อคิดเห็นของบุคคลเหล่านี้มาทำการประมวลสำหรับการเขียนบทละครเรื่องต่อไป เพื่อให้มีข้อผิดพลาด หรือข้อบกพร่องน้อยที่สุด

นอกจากจะมีบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องแล้ว สิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ก็ยังมีอิทธิพลต่อการทำงานของผู้เขียนบท สิ่งเหล่านี้ได้แก่ วัฒนธรรมประเพณี ค่านิยม ความเชื่อ นโยบายของสถานีโทรทัศน์ นโยบายของรัฐ ความมั่นคงระหว่างประเทศ ฯลฯ.

สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ จะเป็นกรอบที่คอยควบคุมการทำงานของผู้เขียนบทอยู่เสมอ แต่จะควบคุมมากน้อยเพียงไรก็ขึ้นกับการศึกษา ลักษณะนิสัย ตลอดจนที่มาของผู้เขียนแต่ละคน ซึ่งแตกต่างกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสำรวจเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวกับบทละครโทรทัศน์ พบว่า วิม อธิติกุล นักประพันธ์และนักเขียนบทละครโทรทัศน์ ซึ่งมีประสบการณ์ในการเขียนบทมาไม่น้อยกว่า 20 ปี ได้เขียนหนังสือ " ละครโทรทัศน์ " ขึ้น โดยมีเนื้อหาหลักเกี่ยวกับการทาบละครโทรทัศน์ วิม อธิติกุล ได้สรุปว่าบทโทรทัศน์ต้องมีการดำเนินเรื่องที่คล้องจองกันเป็นลูกโซ่ เพื่อให้ผู้ชมเกิดความสนใจ ติดตามคู่ต่อไป นอกจากนี้ในแต่ละตอนยังต้องมีการสร้างจุดสำคัญ (climax) หรือไม่ก็ให้จบเรื่องแบบลงเอชทิ้งค้างไว้ (surpenfe) เพื่อให้ผู้ชมเกิดความสงสัย และเก็บไปคิดเอง

" ละครโทรทัศน์ไทย " ของ พันศดา ธนสถิตย์ (2531) ได้กล่าวถึงละครโทรทัศน์ไทยตั้งแต่ยุคอดีต (ไทยทีวีช่อง 4 บางขุนพรหม) จนถึงยุคปัจจุบัน ทำให้เห็นว่า ละครโทรทัศน์ของไทยมีวิวัฒนาการที่ก้าวหน้าขึ้นเรื่อย ๆ ถึงแม้ว่าจะเป็นการก้าวหน้าที่ค่อนข้างช้าอยู่สักหน่อย นอกจากนี้ " ละครโทรทัศน์ไทย " ยังได้ให้ความสำคัญกับบทว่า " เป็นหัวใจสำคัญและเป็นคัมภีร์ของการผลิตรายการโทรทัศน์ " (2531:23) นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงความระว่าง บททั้งสมบูรณ์กับบทสมบูรณ์ ว่า บททั้งสมบูรณ์ เป็นบทโทรทัศน์ที่ไม่กำหนดรายละเอียดของมุมกล้อง เพื่อให้ผู้กำกับรายการเป็นผู้กำหนดเอง ในขณะที่บทสมบูรณ์คือ บทที่แสดงรายละเอียดในแง่มุมมองภาพและแหล่งภาพไว้อย่างสมบูรณ์

" ละครโทรทัศน์ไทย " ไม่ได้อธิบายว่าการเขียนบทละครโทรทัศน์ควรทำอย่างไร แต่แสดงให้เห็นว่าบทละครโทรทัศน์ต้องมีรูปแบบการเขียน (form) คือใส่รายละเอียดเกี่ยวกับการแสดงสีหน้า ท่าทางของตัวละครไว้ทางซีกซ้ายมือของบท ส่วนบทสนทนาไว้ทางด้านซีกขวา พร้อมกับมีบทละครโทรทัศน์แสดงให้คุณ เป็นตัวอย่างไว้ 2 เรื่อง

" การผลิตรายการโทรทัศน์ " (Television Production) โดย มาณวิภา ตันติสุภต (2528) ได้กล่าวถึงการผลิตรายการโทรทัศน์ทั้งหมด ซึ่งก็รวมถึงการทาบละครโทรทัศน์ด้วย มาณวิภา ได้อธิบายถึงหลักการเขียนบทอย่างกว้าง คล้ายกับ " ละครโทรทัศน์ไทย " ของ ปันดดา ธนสถิตย์ แต่ " การผลิตรายการโทรทัศน์ " ยังได้สรุปว่า การเขียนบทโทรทัศน์ต้องคำนึงถึงบุคลิกของดาราที่แสดงด้วย

จากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ทำให้พบว่าบทละครโทรทัศน์ คือ บทที่ถูกเขียนขึ้นเพื่อการแสดงทางโทรทัศน์ ไม่ใช่เพื่อการอ่าน และในการเขียนบทนอกจากจะถ่ายทอดสิ่งที่ผู้เขียนต้องการสื่อสารถึงผู้ชม ผ่านทางบทสนทนาแล้ว ยังสามารถใช้ภาพและเสียง มาช่วยเสริมให้ผู้ชมเข้าใจถึงอารมณ์ และการกระทำของตัวละคร ได้มากยิ่งขึ้นด้วย

นอกจากนั้นในการเขียนบทโทรทัศน์แต่ละเรื่อง ผู้เขียนบทยังสามารถใส่จินตนาการ ความคิด ความรู้สึก ตลอดจนทัศนคติเข้าไปในบทละคร เพื่อถ่ายทอดสิ่งต่างว่ เหล่านั้นให้แก่ผู้ชมคนดู

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย